

Sanctuarium

Paoletti, Agostino

Coloniae Agrippinae, 1677

In Festo Omnium Sanctorum. Ostenditur paradysi gloriam tam excellentem esse, ut oculus intellectus illum nequeat comprehendere; auris illam non possit percipere, nec lingua exprimere, denique cor ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55680)

rentela sive per amicitiam, vos quidquam contingunt: ac proinde suaderem, ut permitteretis caelestem vindictam in capita inimicorum vestrorum cadere, vitamque vestram salvare: Veruntamen non ita censebant Apostoli, nam ad debitum charitatis erga proximum respicientes: *Non qua sua sunt considerant, sed ea qua aliorum, ideoque semetipsum mortem, illis vero vitam elegerunt: Martyrium elegerunt, ut populum ad penitentiam reducere possent.*

2. Duorum praecipue eximiorum servorum Dei charitas, tam a sacra Scriptura, quam a sanctis Patribus praeclare celebratur, quorum unus ad vetus testamentum, ad novum vero alter spectabat, id est, Pauli & Moysis. Hic, nisi Deus populo suo quod commiserant idololatiae peccatum condonaret, semetipsum quoque aeterno supplicio addici non curavit, hoc usus dilemmate: *Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro vite.* Sanctus Paulus quoque amore erga proximum stimulatus dixit: *Optabam ego ipse Anathema esse à Christo pro fratribus meis.* Sacri

Exod. 32.

Aut dimitte eis hanc noxam, aut dele me de libro vite. Sanctus Paulus quoque amore erga proximum stimulatus dixit: *Optabam ego ipse*

Ad Rom.

9. v. 3.

Origenes.

D. Hier.

Alcassa

9. 9. apud

Corn. à

Lap. in

Epist. ad

Rom. c. 9.

Anathema, quod in Hebraeo significat occisionem.

v. 3. f. 125.

col. 2. B.

D. Iohn.

Chryf.

Theoph.

Theod.

Ansel.

Tanta igitur Pauli charitas erat, ut sibi desideraret mortem, *ut Iudaei salvarentur.* S. Joannes Chryostomus autem, & Theophylactus, per *Anathema* intelligunt aeternam separationem, non à charitate, sed à beatitudine, & gloria suavia. Alii ut Theodoretus & Anselmus dicunt: *Optabam aeternum vivere, aeternique addidit pacis (Veruntamen in gratia Dei constitutus) pro salute ipsorum Iudaeorum.* Optaret autem hoc loco scire, uter ex duobus majorem exhibuisset charitatem, an Moyses erga populum suum dicitur: *Aut dimitte eis hanc noxam, &c.* Aut vero Paulus erga Hebraeos cum ait: *Optabam Anathema esse, &c.* Ildorus Pelusioti Paulo palmam decernit: quia Moyses pacem volebat, simul cum omni populo suo eligens delecti de libro vite: Paulus autem solus sibi mori volebat, ad hoc ne propter in se suis viveret. *Majus est quod Apostolus fecit: Nam ille, id est, Moyses simul vivere cupiebat, hic autem scilicet Paulus vivere, ut alii salutem consequerentur.* Similis Paulinae Charitatis fuit Gloriorum Apostolorum aolorum Charitas, utpote qui sibi Martyrii mortem elegerunt, aduersariis vero vitam felicem. Ac proinde nihil superest addendum ad celebrandam, quam totum mundo probarunt, Apostolicam ipsorum Charitatem; vos interim eandem melius devotiusque ponderate, illiusque estote ferventes imitatores, & abite in pace.

SERMO TRIGESIMUS QUARTUS.

I N F E S T O

O M N I V M S A N C T O R V M.

Gaudete & exultate quoniam merces vestra copiosa est in caelis.

Matth. cap. 5.

1. **T**Ametsi adire Corinthum, aut clavam extorquere Herculi, vel fulmen Jovi inter difficillima quae ab homine fieri possint, reputatum fuerit, unde dictum est: *Non omnibus datum est adire Corinthum, clavam Herculi extorquere, & Jovi fulmen difficile: veruntamen nulla est in mundo difficultas, quae tempore, labore, & industria*

Julius
Fontinus
l. c. 5.
fol. 16.

non faciliteretur, aut superari non possit. Lillander Lacedaemon se ab inimicis in terra angustum Athenarum portum reclusum cerneus, ingenio usus est, ut vitrotarum naves suas extra omne periculum subduceret, suoque exercitui iuxta Munichiam de securitate consulere. Quid difficultius excogitari potest, quam viam extra mundum

Idem ib.
mundum positam adinvenire? & tamen Colom-
bus desiderii & ingenii sui plurimis, temporis
alis conjunctis, mediantibus laboribus omnem
difficultatem superans, novo mundo invenien-
do se ingessit. Pericles Atheniensis à Pelipo-
nensibus intra magnas loci cujusdam angustias
reductus fuit, in quo una ex parte præcipitiorum
mixæ ei intentabantur, ex altera verò se ab ad-
versariorum turmis velut obfisione cinctum vi-
debat, aded ut periculum evadere impossibile,
nedum difficile, censesti potuisset, nisi cogitatio-
nibus ad singularem industriam tentandam ad-
hibitis. Hannibal per Eabii hinc inde clam col-
locatas infidias in angustias reductus, ut evade-
ret, hoc est stratagemate usus, in intempeste no-
cta tenebris ingentem congregavit bestiarum
multitudinem, singularumque capitibus falces
alligavit ardentes & flammigeras, easque sic in-
structas passim per campos currere fecit, unde
Romani formidine & suspitionibus adacti se
subdlexerunt, relicto interea Carthaginensibus,
pericula, in qua per inadvertentiam suam re-
ducti fuerant, effugiendi appeto campo: unde
iplamet experientia teste verum esse compro-
batur, quod, nihil est tam arduum tamque diffi-
cile, quod tempore, labore & industria superari non
possit.

Idem ib.
fol. 18.
2. Et tamen verum est, ô Auditores, multos
qui fortunatas & delicias terrestri Paradisi se-
mitras invenire tentarunt, diversa navigasse ma-
ria, eoque progressos esse quo vix pertingere po-
tesset cogitatus humanus, sed casto proclis irri-
que conatu; Nam Scriptores affirmant, ante
paradisum esse celsissimos & maximè præruptos at-
que insuperabiles montes: deinde interpositas esse
horridas atque invias, & ferocissimas & maximè
venenatis animalibus repletas solitudines. Alia-
que varia impedimenta, quibus pervius eis pro-
hibetur accessus. Unde facili negotio colligitur,
quod ad evincendam hanc difficultatem
eamque ad optatum usque finem assecutum
producendam, nec temporis longitudo, nec la-
boris exantlati asperitas, aut ingenii adhibita in-
dustria quicquam juvet. Quæ cum ita se ha-
beant, longè utique & incomparabiliter diffi-
lus ne dicam impossibilis mihi hoc mane me-
ritò videri debet, me meditationis & discursus
passibus innixum ingredi posse Paradisum cœ-
lestem, ubi beati vera gaudent atque fruuntur
beatitudine. De qua magnus Pontifex sanctus
Gregorius ita scribit: *Qua lingua dicere: vel quis
intellectus capere sufficit illa superna civitatis
Paoletti Sanctorale.*

quanta sint gaudia? Angelorum Choris interve-
se, cum beatissimis spiritibus gloria conditoris assi-
stere, præsentem Dei vultum cornere, incircum-
scriptum lumen videre, nullo mortis metu offi-
incorruptionis perpetue munere laetari? Etenim
ut verum fatear, Auditores, nec in medium, nec
inventionem invenio, qua non solum aliquam
eo pertingendi semitam aperire, sed nec voce
quidem aliquid illius assequendæ vestigium
exprimere possim, præcipue cum Apostolus,
quando ne umbram quidem illius tantum par-
ticipaverat, aut primis beatitudinem illam la-
biis, ut ajunt, degustaverat, protulisset aperte,
quod de ea non liceat homini loqui. Ad hæc si
Alexander Thessalix constitutus, & è regione
statuæ Homeri consilens eandem digito labia
comprimentem, sudare cœpisset advertit, quasi
significaret: *Tot tantaque fuisse excellentissima
gesta Alexandris, ut ad ea conscribenda & pro dig-
nitate laudanda, nec foret nec Homerus alter ap-
tus & sufficiens; quomodo ego non potius lu-
dore mado? Imò verò cur non penitus digi-
to labia comprimam, ut sileream? Aut si silere du-
tum videtur, cur non difficile mihi videatur, de
illa cœlesti gloria agere, de qua Salvator noster
cum discipulis suis loquens dixit: Gaudete &
exultate, quoniam merces vestra multa est in calis?*
Operis igitur hujus difficultate deterritus me
quidem ipsum subducam, meæque linguæ co-
natum hunc commendatum reliquam, quo-
ad fieri poterit susè & perspicue vobis Beatorum
gloriam copiosam esse demonstrat, quia ut ait
Apostolus: *Nec oculus vidit, nec auris audivit,
nec in cor hominis ascendit* Id est, ut exponit S.
Bernardus: *Non vidit oculus lucem inaccessibi-
lem, non audivit auris pacem incomprehensibi-
lem; nec in cor hominis ascendit, quia fons est, &
ascensum nescit* Vos interea, dum ego sedoribus
inadefere incipio, labiis vestris in alti silentii
signum digitum superimponite, taciturnitatis
perfectæ daturii initium.

3. *Mercus vestra copiosa est in calis.* Cœlestis
beatitudinis, quam beati possident proprium &
inseparabile prædicatum est, quod sit copiosa,
qui tamen terminus apud sacros Expositores
varias patitur expositiones. Cardinalis Petrus
Damianus vult idè copiosam dici, quisibi pax
summa est, requies voluptuosa, vita perpetua, sa-
pientia mentis, agilitas corporis, cordis illuminatio: *sa-
festo om.*
Haymon Episcopus Halberstadensis, copio-
sam appellari existimat, quia meritum no-
strorum mensuram incomparabiliter magis ex-
cedit.

Cor. 12. 4.

Franc.
Lab. 1. 2.
de S. Ioan.
Bapt. pro-
po. 2. fol.
339. col. 1.

Matth. 5.

D. Bern.
ser. 4. in
Vigilia Na-
stivi. t. 1. f.
16. C. D.B. Petr.
Dam in
festo om.
SS. in Bibl.
ho. 4. col.
904 f. 2.

Kkk

cedit.

Haym. *Merces vestra copiosa est in calis. Quia quo plura certamina pro nominis mei amore periculeritis, Bibl. hom. ed copiosioribus à me coronis post finitos istos labores donabimini.* Sanctus Augustinus opinatur Christum idèò celestem beatitudinem appellasse magnam & copiosam, quod capacitatis nostræ augustam spheram, plurimum transcendat: *Consideremus ergò ineluctam urbis illius felicitatem, in quantum possibile est: ut enim ver est, comprehendere nullus sermo sufficit.* Præcipuè verò viatorum oculis copiosa existit, unde dicitur: *Nec oculus vidit, adendum autem est; sed nec videri unquam poterit: cum oculus, quoad visionem beatificam longè inferioris sit activitatis, quam sit palpæ alicujus oculus, si is exponatur ad spheram Solis.* Id quod per varia Scripturæ loca in in medium adducenda evidens fiet & manifestum.

4. Isaias Propheta refert in suis revelationibus, quod eodem anno quo subsecuta est mors Oziz Regis, cælum planè apertum viderit, & singulari quodam Dei favore altissimorum Paradisi celestis mysteriorum factus fuerit particeps. Observavit igitur inprimis Deum in sublimi quodam Majestatis suæ throno confedisse. Omnia quoque regni celestis conclavia pretiosissimis adornata fuisse gloriæ aureis: In Angelorum vultibus nil nisi jubulum legi potuisse. Per totum supremæ illius residentie circuitum venerabundos adstitisse alatos ignitosq; Seraphinos. Cantuum melodias atque à supremis spiritibus celesti profus artificie efformatas concertationes musicas, cum sphaerarum celestium harmonia dulcissimè concertasse, adèò ut universalis quidam inde ortus sit totius Empyreæ jubilus. Ad majorem autem altissimi Dei gloriam per tres circumquaque choros resonare audiebatur magnificentia & sanctitas Creatoris, totum namque cælum hisce personabat Angelicis vocibus: *Sanctus, Sanctus, Sanctus.* O te felicem Isaiam, qui visionem adèò dignam contemplari meruisti. Veruntamen dic sedes, vidistine aliud quoddam objectum, quod hæcenus coartata in sui gloria, magnificentia & Majestate superavit? Observastine qualisnam fuerit gloria qua Deus Angelos beatificat? Num forte exponere mihi valebis, quam ingens futurum sit præmium illud quod Deus eorum animabus beatificandis referavit, qui nunc fideliter eidem in terra serviunt? Hujus e-

tenim informationem aliquam habere desidero, ut animos iis addere possim, qui hoc in loco præsentis me avidè audiverunt: hoc namque calcaris loco illis deservire posset, quo excitati majori cum fervore iis se actionibus meritis adhibere possent, quæ opportunum sint ad æternam beatitudinem comparandam pretium. Audite igitur ô Auditores Isaiam Prophetam mihi respondentem. Dicit enim: *Domus repleta est fumo, quasi diceret: Aliud nihil videre poteram, quia universa illa regia fumo repleta erat. Itaque fumo obstupescere me facis ô Isaiam, quomodo enim fieri potest ut Paradisus fumo pleus sit est etenim infestus oculorum tyrannus, quos postquam offeadit, lachrymarum quoque tributum solvere cogit, lachrymæ autem in oculis sunt procul eliminatæ: Non erit amplius neque clamor.* Fumus certus quidem est prodigious ignis, in celesti autem illa habitatione non erit ignis, igitur nec fumus erit. Ad hæc fumus vitales suffocando Spiritus, funestam accelerat mortem solet, prout jussu Alexandri Severi Vetronio Turno Zoë uxore Nicolitri Martyris tempore Diocletiani accidit, quæ vis igitur alia supra enarrata in Paradiso esse facile mihi imaginari possem, solo fumo excepto, gloriosa celestis visio beatifica appellatur, quomodo autem talis esse poterit, si fumus oculos offendens visumque impediens ibidem reperitur? *Fumus noxius est oculis, inquit S. Hieronymus, quod licet nullus testaretur, ipsa sufficienter quotidiana monstrat experientia.*

5. Hujusce difficultatis intelligentiam penetrare aut ignorantia fumum, qui meatem nostram obfuscarum tenet abigere non poterimus, nisi ad aliqua sacra historia loca recurramus. Ille igitur Deus Optimus Maximus, qui author est lucis & splendorum fons indefectus & consequenter tenebrarum destructor, adèò caligine, nubibus; fumo, & tenebris delectari videtur, ut illas veluti opulentissima & superbusissima aula adhiberi velit, quibus se obvellet & vestiat, quando charissimis amicis suis se videndum exhibere decrevit. Audite obsecro, David Deo in acceptis refert, quod inimicorum suorum præcipuè verò Saulis truculentis & ferocissimi persecutoris sui manus effugerit, eum namque in suum favorem armatum, adversus advesarios suos autem iræ exardescentem describit, armata autem non aliis armis vel insignibus, quam caligine & tenebris, dicit enim: *Inclinavit oculos suos in conspectum eius, & caligo sub pedibus ejus.* *Postquam...*

LIBRARIUS
MEDICUS
XV 25

bras latibulum suum. Sed dices, ergone in Deo sunt nubes? In Deo caligines? In Deo fumus? In Deo tenebrae? quomodo igitur Joannes Evangelista ait: *Quod tenebra in eo non sunt ulla?* Etenim inter haec difficultates constitutus vix resolutionem aliquam invenire possem, nisi Abulensis & S. Eucherius Episcopus Lugdunensis meam illum inluminarent. Scitis utique (6 Auditores) Deum objectum esse beatificum, quod beatos glorificat; & Deum videre nihil esse aliud, quam gloria frui & formaliter beatum esse. Haec autem gloria & beatitudo aded est ingens & copiosa, ut oculi nostri, qui in unico momento tot stellas vident, quarum singulae pluries ipsa terra majores sunt, quique caecos contemplantur incomparabiliter omnes stellas excedentes, ut inquam hi postea talpa reddantur ad contemplationem vel minimi caelestis gloriae radii, qui e visione Dei & ab essentia Divina nascitur, inhabiles, ac proinde Abulensis ait: *Istud ponitur id est, caligo sub pedibus eius, ad significandum modum apparenti Dei, nam ut non videatur, ponit nubem caliginosam sub pedibus.* Et S. Eucherius ait: *Voluit tenebras latibulum suum ne a nobis modo in aeterna & infinita claritate viderentur.* Quod si igitur verum est lucem a tenebris nasci, experiri mihi videor, mentem meam ab hisce obscuris caliginibus illuminari, ad intelligentiam summi, quo Ilias Propheta Paradisum plenum esse vidit, dum ait: *Et domus impleta est fumo.* Vult etenim dicere: *Quod oculi nostri inret obscuritates obtenebrentur & noctescaant, haud secus ac si obtubilitati & obfuscati fumo essent, dum ad contemplationem gloriae caelestis & beatitudinis Paradisi se applicant;* Id quod conforme est illi, quod Apostolus affirmat dum ait: *Nec oculus vidit. Quia comprehensio Majestatis Dei vultus, Angelos fugit, etiam illos beatissimos ne dum homines.* Vel ut alius quidam expositor lubjungit: *Nec mirum quod nebula, seu caligo aut fumo Dei praesentiam suam nobis solet quandoque ostendere, seu praemonstrare, quia ipse habitat lucem inaccessibilem, sicque nullo pacto in mentem ejus Majestatem capere possumus; propterea quicumque voluerint ex seipsis gloriam intueri, tenebris involvantur necesse est.*

6 Deus cum Moyse facie ad faciem loquebatur, & quia quidquid ab eo petebat, totum pro voto impetrare consueverat, favorem quandam non vulgarem ab eo exposcere aucter praesumpsit, nimirum, ut Divinam faciem suam vel semel dumtaxat a se videri permitte-

ret: *Sin veni gratiam, inquit, in conspectu tuo, ostende mihi faciem tuam.* Verum in quibus, si faceret textus de Moyse dicit, quod loquebatur Dominus ad Moysem facie ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum. Ergo faciem Dei jam vidit; si autem faciem Dei vidit, quomodo illam videre desiderat? quomodo pro gratia aliqua impetranda supplicat, cujus jam autem factus est possessor? Id ipsum quoque S. Gregorius Papa miratur dicens: *Quid est, quod Moyse facie ad faciem cum Domino loquitur, & tamen Dominum obsecrat, ut faciem suam ostendat? Quod desideratur, effectivè non possideretur, nam desiderium est de bono non adepto ut ait Angelicus; unde si illam vidit, quando loquebatur facie ad faciem, quomodo illam videre desiderat? Fortè id dicitur, quia Deum videns, Deum semper videre desiderat? Porro Abulensis exclamat: Moyse per Ly faciem intellexisse gloriam beatam, quae in Divinae essentiae visione consistit: Per faciem notatur clara cognitio Dei: sive cognoscere Deum in se. Imò ipsiusmet Moyse id ipsum expresse declaravit subjungendo: *Oj ende mihi gloriam tuam.* Nunc igitur Dei responsum auscultate, dicit etenim: *Ostendam tibi omne bonum, quod idem est, ac si diceret: Sario te per visionem gloriae: verumtamen si rectè confidero, Deus postea sibi contradicere videtur, & negare quod promiserat dicendo: Non poteris videre faciem meam.* Quomodo nunc hanc difficultatem conciliabimus? Observare igitur oportet petitionem unius & concessionem alterius discordare tantum quo ad tempus: Moyse enim faciem Divinam, id est, gloriam beatificam videre cupiebat de praesenti, dicendo, *Ostendo, Deus autem hanc ei petitionem concedit quantum ad rem, ea verò illi negat quoad tempus de praesenti, promittit autem in futurum, Ostendam.* Quasi diceret, tu quidem nunc videre velles, ne tamen id cogites, cum sit impossibile: *Non poteris videre faciem meam id est; gloriam meam;* In hac vita non videbit me homo & vivet: In altera verò vita summet ate te consolaturum esse promitto. *Ostendam tibi omne bonum.* Sed replicabis fortasse, Deus non mensuratur tempore, nec ejus operationes aliquam a tempore dependentiam habent, sed omni tempore superior existens, nulli tempori subjicitur, ideoque apud eum idem est tempus futurum quod praesens; Quo igitur hae visionem beatam & Divinitatis suae gloriam in tempus futurum alterius*

1. lo. c. 1. v. 5.

Abul. in 1. Reg. c. 22. f. 248. col. 1. K. S. Euch. Lugd. 4. 3. f. 869. col. 1. B. t. 5. Biblot pp. vii.

Micha. de Palatio in cap. 6. Ija. L. 1. 2. l. 1. f. 106. col. 4. Thad. Perus. in c. 5. l. fol. 155. col. 2.

Exod. 33. 13.

D Greg. 1. 2. in 1. Reg. c. 10. f. 1005. G.

D. Tho. 2. q. 10. art.

Abul. in cap. 12. Exod. 7. f. 263. col. 2. B.

Abul. in cap. 31. Exod. f. 274. col. 2. l.

vitaē differe statuit? Ut proinde Tostatus dicat: *Ostendam tibi omne bonum id est, Ego ostendam tibi vitam beatam, licet non modo, sed post mortem, in qua est totum bonum meum, scilicet quod do viris bonis, quia ibi officio eos felices, alibi autem nequaquam.*

Matth. 17.

7. Difficultas hæc valde sublimis est & alta, unde ut illam allequamur, non oportet in vulgarium speculationum humilitate subsistere, ac proinde super montium vertices nos erigamus, ubi utique conceptus magis peregrinos investigare poterimus. O quam eximius ille favor fuit, quem incarnatum Verbum in monte Thabor Petro, Jacobo, & Joanni exhibuit, de quo Mattheus ait: *Assumpsit Iesus Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem eius, & duxit eos in montem excelsum. Voluit insuper, ut humanitatis suæ splendores viderent: Resplenduit facies ejus sicut Sol.* Et hanc is consolationem concessit. *Ut pramuniret discipulos ne caderent animo, cum ipsum visuri essent in monte Calvarie cruci affixum.* Verum enim verò audite casum valde peregrinum. Pauperculi discipuli ex improviso tantò timore & horribili trepidatione correpti fuerunt, ut Scriptura dicat: *Timuerunt timore magno, & ceciderunt in faciem suam.* Ad eò ut remanserint exanimis, & seminamines, ut scribit Maldonatus. Ut verum fatear hujus miti casus causam vix persuadere mihi possum, si enim in Christi Societate erant, quidnam timere poterant? Si in medio jubilo consistebant, quam habebant trepidandi occasionem? Fortè suspicati sunt nubem, quæ apparebat fulgure & fulminum sagittis plenam fuisse, sicut olim equus Trojanus armis & militibus gravidus erat? Nam fortè terrentur audiendo resonantem

Matth. 17.

vocem paternam: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit?* Ad eum fere modum quo Cardinalis Pelvæus Henrico urbem Parisiensem ingrediente Lituum tubæ sonum audiens ex turbatione infirmatus, & brevi tempore mortuus est: Nequaquam, quia vox Patris consolationis erat, non verò afflictionis. Celtiberorum Legati ab Alexandro ad convivium invitati, atque ab eodem Heroe interrogati, quidnam respublica illorum quam maxime timeret, cum is eos se Alexandri generositatem præcipuè formidare responsuros esse cederet, illi e contra se semper metuere responderunt; ne casum corruens eos opprimeret: *Ne casum ruat.* Non credo quidem eandem cogitationem Apostolorum corda timore pariter & terrore imbuisset; quin

Marcel. de Pisis. r. 2. serm. 2. Dom. 1. p. 1. hom. f. 5. 8. col. 1. Strabo. l. 7.

potius eos præ formidine in terram cecidisse credo, ut proinde Dei filius manu eos erigere, & voce animos addere debuerit dicendo: *Surgite & nolite timere, in qua nimirum ipsorum oculi gloriæ radios in Christi vultu resplendentes susceperunt.* Adfert hanc opinionem S. Hieronymus dicens: *Humana fragilitas conspectum majoris gloriæ ferre non sustinet, & toto animo ac corpore contremiscens ad terram cadit.* at verò quænam est hæc in vultu Christi apparentis gloriæ, quæ similes in Apostolis effectus caulavit? utique non illa per quam sancti in calis beatificantur: *Non enim ostendit sanctus in calis, atque eos beat: sed potius externa corporis gloriæ fuit, quæ Divinitatis suæ umbra solum erat: Ita voluit Tertullianus, S. Chrysostomus, S. Leo, & S. Damascenus: Dicunt Christum Apostolos vultu disse gloriæ externam corporis, quæ Divinitatis erat index, ut per eam quasi per riuam, sed corpore velatam aliquo modo gloriæ & maiestatem divinitatis aspicerent.* Id quod sancta Ecclesia in hymno sancti Transfigurationis confirmat, dum splendorem illum vultus Christi vocat: *Spectum perennis gloriæ.* Et Maldonatus ait: *Non igitur Christus Divinitatem suam, quæ corporeis oculis videri non potuit, sed Divinitatis speciem & corporis gloriæ ostendit.* Quod si igitur Apostoli solam gloriæ umbram & beatitudinis donatam figuram in facie Christi videndo ad eò fuerunt perterriti, ut quasi exanimis in terram ceciderint, facili negotio considerari potest, impossibile fuisse Moysen tunc de præsentis ejusdem faciei vel Divinitatis gloriæ potuisse videre, cum dixit: *Ostende mihi faciem tuam id est Divinitatem tuam:* atque ideo Deus illi respondit: *Ostendam tibi omne bonum, in altera vita & in futura, quia in hac præsentis est impossibile: Non enim videbit me homo & vivet, quantum vis etiam per speciem & purificato oculo sit præditus, quia nec oculus vidit.* Unde Abulensis concludit: *Bonum, quod erat essentia, non fuit tunc revelatum, sed potius.* Hæc autem gloria quam Deus Moysi promittit, quæque omnem se bonum continet, est eadem de qua suis discipulis loquitur, dum illam velut copiosam deprecatur dicens: *Mercus vestra copiosa est in calis.*

8. Verum enim verò in vatum me laborasse experior, neque enim novi aliquid in medium adduxi, cum apud omnes doctos certissimum sit, quod oculis viatoris, utpote potentia corporis, non potest ferri in objectum spirituale, utpote

Handwritten notes in the left margin, including "XVI" and "25".

te sibi impropotionatum. Quapropter elevemus nos non nihil ad oculum beatorum & comprehensorem, qui est ipsorum intellectus, qui lumine gloriæ elevatus & confortatus, oculus est beatitudinis quodammodo proportionatus. Propheta Regius considerans, quod in hujus miserabilis vallis profunditate nullum reperire bonum possit, quod verum sit & stabile, nec quietem aliquam quæ mille in se perturbationes non contineat, vultum suum in altitudinem cœli elevavit, rogando Dominum, ut sibi revelare dignaretur, quissam ad eum futurus esset fortunatus, ut intra sempiternas supremæ Jerusalem delicias habitare posset, dicens: *Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requiescat in monte sancto tuo?* Ad quæ verba Hugo Cardinalis dicit: *In patria erit habitatio & requies: in via autem est habitatio & non requies;* Et S. Remigius Antiodorensis ait: *Quis habitabit in excelso habitaculo, ut in illo Palatio caelestis Jerusalem, ubi magna est celsitudo, ubi nullus inimicus includitur; nullus amicus excluditur:* Dum hunc Psalmum non nihil confidero, duæ mihi circa eundem difficultates occurrunt. Prima est, quod S. Augustinus, nec non & S. Hieronymus loco *Ly habitabit* transferant *peregrinabitur*. Secunda, quod caelestis patria & gloriosa beatitudo tabernaculum appelletur. Quomodo enim beati in caelis velut peregrini esse dicuntur? Qui in aliquo loco peregrinus est, ibidem *per modum transeuntis* tantum subsistit: Beati autem in caelis sunt *per modum permanentis*. Peregrinus pro brevi tempore in aliquo loco moratur, beati autem in caelis permancant in æternum. Peregrini extra patriam suam degunt, Beati autem in Paradiso, velut in propria patria morantur: Præterea etiam obstupesco, quod David beatitudinem æternam Tabernaculum appellet: *Quis habitabit, peregrinabitur in Tabernaculo tuo?* Tertius hic mihi valde improprius esse videtur; Nam S. Hieronymus dicit: quod *Tabernaculum non est firma domus: Tabernaculum non habet fundamentum, sed hoc illuc mutatur; Et Tabernaculum est domus incerta.* Cælum autem firma domus est: stabile habet fundamentum, quod Deus ipse est, nullis subiectum est variationibus: ipsi quoque beati in cælo degentes certi sunt se nunquam illud amissuros, sed futuros esse illius possessores in æternum. Quo igitur iuxta Prophetam Regium gloriam peregrinationem, beatos peregrinos, caelestem denique beatitudinem & gloriam Tabernaculum

appellat? Responderi quidem poterit per illud Apellis euidam discipulorum suorum pronuntiatum estatum, qui postquam Helenam multis pretiosis ornamentis, auro nimirum, gemmis, & monilibus decoram, depinxisset, dixit ei: *Quia nesciebas pingere pulchram, pinxisti divitem: Apelles eum vidisset quendam ex suis discipulis pinxisse Helenam multo auro ornata, O Adolescens (dixit) eum non posses pingere pulchram, fecisti divitem,* ut refert Clemens Alexandrinus: ita David eum non auderet beatos, velut permanentes cœli cives describere, eosdem in habitu peregrini delineavit & beatitudinem ipsorum, non velut ædificium stabile, sed sicut Tabernaculum sine fundamento & stabilitate depinxit, ut de ipso quoque dici possit: *Cum non posses pingere civem, fecisti peregrinum.* Veruntamen propinquius ad veram intelligentiam me accessurum existimo dicendo: Quod qui peregrinando incedit, novas semper semiat ingrediat, diversas inveniat vias, regiones, civitates & Provincias nunquam hæcenus visas perlustrat, pari quoque modo intellectus beatorum, tametsi lumine gloriæ sublevatus capax sit, Divinam dividendi essentiam, & creaturas tam per cognitionem matutinam, id est in verbo, quam per vespertinam, id est in scriptis, non tamen potest uno eodemque tempore puncto & simul, & successivè (ut multorum Patrum Theologorum fert opinio) omne quod in ea recludet penetrare, sed omnino novarum revelationum recipiunt argumenta, dum scilicet semper infinita objecta cognoscenda & intelligenda supersunt. Non necessario simul omnia à Beatis continentur, quæcunque vident in Verbo in principis sua beatitudinis, sed plura quotidie de novo absque ulla eorum visionis mutatione reali inveniuntur. Ita multi docent Theologi. Verum quænam est ratio, quod oculus sive intellectus Beati per cognitionem matutinam, aut in Verbo non videat, nec cognoscat omnia simul, sed successivè per novas revelationes multas equidem huiusmodi rationes in medium adduci possent, mihi tamen hæc unica sufficere videtur, quod nimirum merces gloriæ ad eum sit copiosa, ut intellectus illius simul & semel recipiendæ sit capax: id eodemque semper progreditur peregrinando de objecto in nova objecta, & de beatitudine in alia successivè beatitudinis motiva: dicitur quoque eadem gloria metaphorice Tabernaculum: *Quia se habet ad modum tabernaculi.* Nam sicut Tabernaculum semper est in motu, & successione de loco

Pf. 14 v. 5.
Hugo
Card. ibid.
f. 27. col. 2.
Remig.
Antioch.
in Bibl.
PP. scult.
9 p. 2. f. 65
3 in Pf. 14.
D. Aug. ib.
f. 18. col. 2.
D.
D. Hieron.
apud Lo.
rum. 1. in
Psal. f.
234. col. 1.
B.

D. Hieron.
ib. f. 22.
col. 1. F.

Clemens
Alex. l. 2.
Siron.

Egid.
Lust. &
Egid.
Rom. in
2 sent. p. 1.
dist. 9. q. 1.
a. 5. f. 425.
col. 1. C. D.

D. Thom.
à Vill. in
conc. 2. de
D. lide.
phoiso f.
523. col.

in locum! Ita celestis gloria respectu intellectus Beatorum in continuo argumento consistit, dum scilicet à Deo in essentia Divina, frequentia revelationum novorum objectorum multiplicatur, idque nascitur, tum ab excellentia & magnitudine gloriæ, tum ab insufficientia intellectus beati, nam ut Apostolus ait: Gloria hæc tam ingens est & copiosa, ut eam *Nec oculus vidit.* Unde ut Scriptor quidam modernus ait: *Celestis patriæ aeterna beatitudo, hæc de causâ sub nomine tabernaculi & peregrinationis designatur.*

*Did ac. de
Cel in
Heb c. 15
v. 16. s:
309. n. 5 f
617. col. x*

9. Porro insufficientiæ oculi & intellectus, auris quoque inhabilitas subnectitur ab Apostolo, dum ait: *Nec auris audivit.* Cum tamen majorem activitatem auris in audiendo habeat, quam oculus in videndo, hic enim non percipit alia objecta, quam quæ præsentia sunt, auris verò & præsentia & præterita & futura, imò infinitos mundos, si Deus illos produceret: Et tamen S. Paulus autem quoque absolute impotentem declarat, ut percipere possit magnitudinem gloriæ, quam quia *copiosa est in calis: nec auris audivit.* Joannes Baptistæ Dei Filium videns dexteram suam extendit, & indice manus eum duobus discipulorum suorum in sua secum societate statim demonstravit, dicens eis: *Ecco Agnus Dei.* Qui subito permoti obvia ei processerunt, eumque audientes sermoninantes, mira cor suum suavitate & dulcedine adimpleri censuerunt: Unde parati ad eum quocumque iret consecretandum de loco habitacionis suæ eum interrogarunt dicentes: *Rabbi ubi habitas?* quasi dicentes desideramus ut habitacionis tuæ locum manifestè nobis aperias. Multi quidem Scriptores exultant, desiderium suorum discipulorum non in eo stetisse, ut scirent locum habitacionis præsentis, sed futura:

10. 1. 37

*Zachar.
Epsc.
Chryl. in
Bibl. PP.
t. 12. l. 1. f
33. col. 1. A
D. Th. in
c. 1. Joann.
14. c. 2. A.
Orig. apud
Dim.
Cart. ib.
f. 33. B.*

Ita Zacharias Episcopus Cæsariopolitanus, dum ait: *Ut habitacionem aeterna mansionis nobis dignetur ostendere;* cujus quoque opinionis est Doctor Angelicus S. Thomas, dicens: *Querunt ubi Christus habitet, quia ad hoc deberemus Christum sequi, ut per eum duceremur ad calos, id est, ad gloriam celestem.* Verbum autem Incarnatum devotam ipsorum curiositatem audiens, aliud eis responsum non dedit quam hoc: *Venite & videte,* quasi diceret, sequimini me dignas, virtuosas, & memorias operationes faciendo, suo namque tempore ipsum scietis. Ita Origines, & Dionysius Carthusianus dum ajunt: *Venite bene agendo, ut de virtute in virtutem profi-*

ciendo, & videte Deum suaviter contemplandi. Verum O Redemptor meus, cur tu, qui sapientia es infinita, conformiter ad interrogacionem ab ipsis factam non is respondes? cur locum & qualitates habitacionis tuæ illis non manifestas? Cur de magnitudine, de positura situs & aliis similibus domum tuam attentibus circumstantibus coram eis non dicis? forte illis de illis, eo quod sciri non mereantur?

10. Priusquam ad id respondeam, alium quendam præsentem proposito non incongruum ab eodem Joanne Evangelista patere relationem casum auctulitate. Post varios namque discipulos quos Verbum incarnatum cum discipulis suis miscuit, tandem plura alia profunda mysteria iis revelanda habere conclusit: *Multa habeo vobis dicere,* multa profectò ea tamen sub silentio præterit & tacet: Unde dicit: *Sed, sed, sed: At quid? Non potestis portare modò.* Ubi advertendum, quod non dicat, Non possum vobis omnia explicare, sed vos non potestis capere: aded ut insufficientia & inhabilitas se tenent in parte discipulorum. Et rationem reddit Franciscus Tilmannus dicens: *Factum id esse ob rem à vinarum magnitudinem,* quasi diceret, manifestare vobis debeo arcana Paradisi, & celestis gloriæ magnitudinem vos docere, tanquam Deus illam quidem patefacere possum, at verò certus sum aures vestras ad illam percipiendam insufficientes esse, aded est ingens, superexcedens & copiosa. Ac proinde. *Non potestis portare modò, quasi dicit* (explicat Hugo Cardinalis) *Non quia insufficientes Doctor sim, sed non potestis portare modò, id est, non estis adhuc capaces.* Ecce igitur tibi plenam difficultatis superioris innuata intelligentiam: Christus enim ut Deus poterat quidem discipulis Joannis referre habitacionis suæ, id est, gloriæ beatæ circumstantias, at verò quia sciebat illas aurium suorum facultatem excedere conformiter sententia Apostolica. *Nec auris audivit,* ided id facere præterminavit. Unde Beda & Alcuinus: *Ided non dicit Christus ubi habitaret, sed illos ut venirent, & quod illi viderent in via, quia habitatio, id est, gloria, non potest videri quidem potest, verbis explicari non potest.* Non quidem respectu Christi ut Dei, sed respectu discipulorum Joannis, quorum aures incapaces erant: *Nec auris audivit.*

11. Gloriantur proinde alii quatenus libere de superbissima habitacione, quam magnus Cham in civitate Cobala possidet, scilicet illam quadrangulati muro cinctam fuisse, cujus singulis

Handwritten notes in the left margin, including "XIV" and "25".

gulae quatuor partes se extendunt ad octo miliaria in longitudinem; adeoque magna fuerit, quanta est civitas Romana in circuitu. Penitus ingredienti autem alia quaedam occurrit habitatio sex miliaria per circuitum continens, in cuius medio palatium quoddam ab octo aliis minoribus palatiis circumdatum, in quibus conservantur arma & munitiones bellicae. Plus ultra procedenti occurrit alius districtus quatuor muris inclusus, quorum singuli ad quatuor miliaria se extendunt, in quo praeter palatium majus alia quinque alia palatia minora per circuitum edificata videntur, in quibus maxima cum

Marcus Polus l. 2. c. 6. f. 4. fac. 1. c. 2.

diligentia magni Cham custodiuntur vestimenta. Intra spatia vero omnium recentiorum murum arbores semper virentes fructiferae, sub quibus inter flores cervi & hirculi, aliaeque animalia muscum & zibetum olentia ludere videntur. Aula Regia viginti quatuor aureis sustentur columnis, variisque sculpturis famosissimis & historiarum bellicarum opulenta conspicitur. Nec desunt horti deliciosissimi, nec piscibus refertissimae piscinae. Atrium denique in vasis, aliisque ex auro & argento conflata suppellestiles consistit. Adstant quoque alii adeo vastum & ingens esse Regis Chinae palatium, ut septuaginta novem contineat conclavia, adeo tamen spatiose, ut his videndis integer dies non sufficiat, e quibus quatuor praeter ceteris minime stupenda sunt, eod quod primum ex mero aere, secundum ex argento & auro, tertium ex lapidibus preciosissimis omnigeni coloris, quod nos Mosaicum dicemus, ultimum vero ex parietibus ex gemmis & margaritis compositis fabricatum sit. Celebratur quoque Magni Domini Zipanguensis Insulae Orientalis praedicta habitatio, utpote praeter omnibus aliorum Principum totius mundi palatiis sumptuosissima & opulentissima, utpote quae ex puro auro passim per omnia loca contexta est, sicut altiora aedificia apud nos plumbo cooperiuntur, item quod tabulata superiora aularum vestita sunt lapidibus aureis, pavimenta quoque ex puro auro sunt strata; nihil enim haec omnia quantumvis pretiosa sunt, ad Dei nostri habitationem conferunt, quia minima pars habitationis Dei nostri omnes Monarcharum Regias, Principumque terrenorum palatia incredibiliter excedit. Quodvis pretiosum metallum & gemma praestantissima in comparatione ad aurum gloriae, plumbo vilius apparet, & margaritae luto abjectiores: Uno

Marcus Polus l. 3. cap. 2.

D. Th. in c. 1. Ioan. levi. 1. f. 14. col. 2. 4.

verbo cum Doctore Angelico dicere sufficiat: quod *Habitatio Dei sine gloria agnosci non potest nec verbis explicari*. Et cum S. Paulo Apostolo: *Nec oculus vidit, nec auris audivit*. Idque ab ineffabili ejus magnitudine procedit: *Merces vestra copiosa est in caelis*.

12. Verum enim vero ex quo jam sufficienter perceperimus intellectus oculos, beatitudinem aeternam non posse comprehendere, nec aures ad eam capiendam sufficere, videamus saltem an beatorum lingua illam nobis possint repraesentare & exprimere. Sed nunquid auditis Alcinum, Bedam, & S. Thomam dicentes, *verbis explicari non potest*? Respondebitis fortasse id de viatorum, non vero de comprehensorum linguis intelligendum esse. Ego autem replico, beatitudinem aeternam omnibus linguis creatis penitus esse inexplicabilem. Dicite enim sodes o Beati, num hunc nobis favorem praestare poteritis, ut de gloria, quam possideris, aliquam nobis relationem faciatis: Scio etenim vos amicos nostros esse, qui omnibus casibus & petitionibus nos consolari non dedignemini. Alios namque invenire non possumus praeter vos, qui beatitudinis possidiores estis, neque frumini, ut devota curiositati nostrae satisfaciamus; Agedum igitur respondeate nobis: magno cum desiderio expectamus, ut aliquid saltem voce hac de re a vobis intelligere possimus. Tacetis ne? Num forte occupati estis, & linguam divinis laudibus adhibetis? Si felices estis, ad minus inciviles non eritis. Unicum dumtaxat verbum magni vobis constare non potest. Et vos tacetis? Ergo preces nostrae, ne quidem ad unam responsionem a vobis impetrandam sufficient? Longe urbaniores vos credidisset, ac de facto experior, nec imaginari mihi possum hujus vestrae taciturnitatis causam: neque enim vos mutos esse credo. Num forte vetitum vobis a Deo est, nos vel verbulo alloqui. Nolo igitur deinceps ad eos loqui, qui respondere mihi nolunt. Nos igitur o Auditores ad invicem conveniamus investigando pertinacis hujus silentii rationem. Scio etenim gloriam caelestem in Scriptura facta sub metaphora aquae & vini representari: *Torrente voluptatis tuae potabis eos; fluminis impetus lassificat civitatem Dei: Inebriamini charissimi, adeo ut beati bibentium instar gloriae fruatur*. Cum autem in caelo nequaquam bibatur, improprietate hae metaphora mihi esse videntur.

Alcui. Beda. D. Tho.

Psal. 16. Cant. 5.

Atque

Atque idem ut verum fatear, non satis penetra-
 mysterium. Attenti autem estote; ex sequenti
 enim historia aliquam ejus expositionem nos
 habere posse videmur. Non quidem legi, sed ab
 aliis id referentibus intellexi: Pictorem quen-
 dam famosissimum, peregrinum viatorem sub
 ardentissimo caniculæ æstu iter facientem vi-
 vacissimis coloribus in tela delineasse: Quem
 ardenti siti, tum ex caniculæ fervore, tum ex iri-
 netis prolixitate vexatum depinxit, veluti ad lim-
 pidum quandam fontem consistentem, positus-
 que super marginem manibus arida labra undis
 infingentem, avidè que bibentem, idque tanta
 cum cimmeria & proportione, ut ars naturæ
 palmam præterire velle videretur. Multi pi-
 etoriam artem proficientes pietatam viderunt,
 omittere non valentes, quin illam velut opus
 admirabile & dignum summis laudibus celebra-
 rent. Et tamen si eadem curiosissimè, summaque
 cum attentione observata fuisset, nullus tamen
 fuit, qui vel minimum nævum aut capillum in
 ea carere, aut reprehendere potuisset. Unus
 porro fuit qui cum il am ad satietatem videre
 non posset, dixit: Aded opus naturaliter factum
 est, ut præter solum sermonem illi opinione mea
 nihil desit. Mox inventor operis respondit,
 an non vides quod bibant? bibentes autem lo-
 qui non possunt, sine igitur illos abundè satis
 sitim suam extinguere, & mox illos audies re-
 spondentes. Beati in Paradiso ex inexhausto
 gloriæ flumine perenniter bibunt, & quasi bi-
 bendo suavissimo beatitudinis vino fruuntur:

D. Th. 1. p. 9. 12. a. 2. f. 33. col. 1. Regid. in quod lib. 5. q. 9. f. 65. Ps. 148. Mich.

*Inebriantur ab ubertate domus tuæ, & toren-
 te voluptatis tuæ potabis eos. Cum igitur actu
 aliter bibentes loqui non possint, quid mirum
 si non respondeant? Perenni enim divinæ essen-
 tiæ fatis immerssi sunt, atque idem, ne verbum
 quidem formare possunt. Unde Patres Theo-
 logi docent, quod Beati videntes Deum non for-
 mant verbum. Atque idem David dixit: Exulta-
 tiones Dei in gutture eorum, Quia vox laudis &
 exultationis primo formatur in gutture, inquit
 Carmelitanus incognitus. Sinamus igitur eos
 quietè bibere, nam ubi saturati fuerint, nos utiq;
 aliquo responso consolabuntur. Saturati fue-
 rint? Nolite credere illos saturandos esse, nun-
 quam enim bibendo & fruendo satiantur; nam
 ut ait Ecclesiasticus: Qui bibunt me, adhuc si-
 tiunt. A deo que postquam bibent, adhuc si-
 tiunt, dum que ad sitim restinguentiam bibunt,
 eandem met longe magis adaugent. Unde dice-
 re: Qui bibunt, adhuc sitiunt idem est, ac si dice-*

Alquani. ib. f. 1084. col. 2. C.

retur: Beati quidem gloria fruuntur, sitis au-
 tem desiderii nunquam in ipsis extinguitur, sed
 semper sine nausea plus bibere cupiunt, nec bi-
 bere desinunt, quamdiu ad divinæ essentia foun-
 tem pretiosis celestis beatitudinis liquoribus
 siti possunt. *Qui bibunt, adhuc sitiunt, id est,*
inquit Eusebius Emyssenus, hom. 3. de Epiph.
in Bibl. PP. f. 549. col. 2. B. Beatitudo est bibere
ipsam bonorum celestium sitim. Unde Beatus:
Impleri scit, nescit expleri, ut quantum captivitate
augetur, tantum aviditate deficiat

13. Unde nullam profus spem concipere
 possumus, quasi futurum sit, ut Beati aliquam
 nobis beatitudinis noticiam ministrare possint.
 Aded enim hæc est copiosa, quod: *Nec oculus*
vidit, nec auris audivit, Imò quod Nec lingua
valet dicere, nec litera exprimere. Transcendit
 namque omnem oculorum, intellectus, auri-
 umque poteritiam & omnis lingue activita-
 tem.

14. Et tamen non obstant quod homo op-
 timè sciat, quam ingens, copiosa, inexplicabilis
 & ineffabilis sit illa gloria, nihilominus idem
 homo eandem gloriam pro nihilo perdere mini-
 mè curat. O stultum quandam conceptam,
 ob momentaneam voluptatem, ob effixam
 quandam libidinem bonum amittit in finitum.
 Dicantem mihi ô homo quisquis es,
 unde depravatus aded gustus, quo caelestem il-
 lam beatitudinem ita nauseas, enasceris? Num
 forte illam talem esse non credis, qualis ab Ec-
 clesia, Evangelistis, Sanctis & ipsomet Dei Filio
 describitur? Talem in te infidelitatem latere mi-
 hi persuadere non possum. Unde hoc: Interro-
 gat sanctus Thomas à Villa nova: Nanguid ex vel in
 incredulitate: Non utique. Et credimus, & si-
 mus, & nulla de hoc est nobis ambiguitas. Unde Quæ-
 igitur sit, quod cum illam pro nihilo consequi
 possimus, illam tamen haud fecus ac pugillum
 terræ, vel luti nihil faciamus aut ærimemus?
 Unde ergo tam miserabilis contemptus terra deside-
 rabilis? Dicam id tibi, ait idem met Archiepis-
 copus Valentinus: Gloria illa spiritualis est &
 celestis, tu verò corporeus, atque idem bona
 terrena appetendo, contemnis celestia: Quia idem illud

*Regnum illud spirituale est, & tu carnalis &
 venundatus sub peccato. Certus es, quod
 ad consequendam supernam illam beati-
 tudinem opus sit, ut odium deponas,
 usuras & quodvis illicetum lucrum dimittas,
 malam quoque & suspectam societatem, cui toe
 annis cum exiguo tuo honore, maxima Dei of-
 fensa*

*AROLETTI
 Dilecti medicus
 X V 25*

fenfa & incredibile animæ detrimeto affuevisti, deferas; Et ideo in corde carnali non sit impressio, neque sigillatio illius boni, præpediente divitiâ peccatorum. Legitur in historicis, quod Anallasio Imperatori in carnali dissolutione admodum licentioso, homo quidam dormienti apparet, librum & penam quandam in manu tenens dicens ei: *Ob peccata tua deleo quatuordecim annos vitæ tuæ: deterius autem tibi contingeret, nam propter peccata tua gloria æternitatem amittes. Unde si una cum Beatis in Paradiso gaudere desideras, declina à malo, ut monet Propheta Regius, desere peccata, vitam muta & Christianam vitam agere contende. Quid prætereas? Fac bonum, operate bene, operibus meritorum vaca, præcipue verò operati dato charitati, erga pauperes faciendo Eleemosynam, huic enim virtuti præmium regni celorum, & æternæ beatitudinis propriè sponderetur, nam *Beati misericordes*. Alfredus quondam Rex Angliæ, cum ab æmulis suis mortem ei machinantibus regno exutus esset, ut vitæ consuleret, repentinam ingressus est fugam, aded ut pro vitæ suæ sustentatione præter unicum panem aliud nihil secum in viâ sumere potuerit. Cùmque in itinere pauperem pro amore Dei Eleemosynam poscentem obvium haberet Alfredus, mendici illius miseriam compatiens, atque ad proprias necessitates oculos claudens panem illum, in quo spem diei illius pro vitæ suæ conservatione positam habebat, benigne ei donavit. Quid accidit? Intempesta nocte ei dormienti sanctus Cuthbertus Episcopus Lindisbarneensis apparuit, ei dicens: Quod Deus ob erogatam pauperi eleemosynam subditorum suorum animos, ut eum denud in Regem suscipere disposuisset, ac proinde secute reverteretur, futurum enim, ut tanquam talis reciperetur cum plausu & acclamatione ab omnibus, pro uti re ipsa accidit: *Alfredus enim inde ad regnum meritò revocatus*. Pro uno itaque pane integrum accepit regnum. Quod si igitur Regnum celeste acquirere contenditis, prout haud vos dubiè facturos esse credo, pauperibus eleemosynam erogate. *Et vestrum erit Regnum celorum.**

PARS SECUNDA.

15. Incredibile est quam ampla & vasta sit cordis nostris capacitas: Ac proinde Scriptor quidam modernus ait: *Cogitatio in calum ascendit, in infernum descendit, purgatorium visitat, Paoletti Sanctorale.*

gehennam penetrat, ad terram regreditur, montes pertransit, maria navigat, per septem mundi regiones vagatur, errat per aeris sphaeram, nubes transcendit, elementa pertingit, mundi egreditur limites, & mille mundos fabricat. Et tamen ad gloriam Beatorum capiendam vasculum est nimis angustum, haud secus ac concha quædam respectu totius amplitudinis vasti Oceani: vel sicut granum Milii in comparatione spatiosarum & immensarum sphaerarum cæli: Unde modernus quidam scripsit: *Tam magna est celestis felicitas, ut sensus corporis, & anima potentias transcendat, quod consonat cum illo Apostoli: Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit*. Sistamus igitur non nihil, ut cordis nostræ incapacitatem melius considerare possimus.

16. De oleo in Scriptura sacra bis mentionem fieri invenio, veruntamen magna cum differentia & disparitate: semel in testamento veteri & vicissim in novo. Eliseus Propheta pauperis illius viduæ miseriam, quæ ei ob debita, & mortem mariti acciderat, compatiens, mortuus est, ut ad ejus se domum recipiens, quodlibet ab ea postularum subsidium libenter se latum obtulerit dicens: *Quid vni ut faciam tibi?* Interea verò ipsi de oleo abundanter prospicere decrevit, ac proinde dixit, ut vicinas suas conveniens plurima sibi ab iis vasa mutaret: *Vade, pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca*. Postquam autem secretus & remotus domus suæ conclave ingressi fuissent, Eliseus Propheta à Deo impetravit, ut non solum omnia adimplerentur, verum etiam superesserent. Ecce emnia vasa abundantissime repleta, *cumque plena fuissent vasa, &c.* Nunc oleum consideremus, de quo in novo Testamento sermo est, & utriusque observemus differentiam. Quinque Virgines quæ dicebantur stultæ è domibus suis se recipientes, locum quendam adierunt, in quo magna cum festivitate & splendore sponsi cupisda celebrabantur nuptiæ: Quia verò nocturno id tempore fiebat, lampades suas habebant, quæ tamen, postquam non multum progressæ essent, ob olei defectum fuisse extinctæ. Unde alias quinque virgines interpellarunt, ut ipsas abundantis olei sui redderent participes dicentes: *Dato nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ extinguuntur*. Illæ autem petiunt oleum negarunt sese excusantes, dicendo: *Quod vix quantum quod sibi ipsis sufficeret olei haberent, aded ut si de hoc alius distribuerent, indu-*

Ant de Esob 1.6. l. 12. c. 5. in Matth. sect. 1. f. 23. v. 47.

4. Reg 4. v. 2.

Ibid. v. 3.

Ibid. v. 6.

Matt. 25.

Idem ib. Marcell. de pif. 1. 4. in indice hist. A. co. 1.

Marcell. de Pipe 1. 4. in indice hist. lit. A. col. 2.

Andr. Chelneus in hist. Angl. sub anno 88. f. 191. co. 2.

Ioan de Cartag. 1. 1. l. 8. hom. 7. f. 578.

indubitate & ipsamet defectum passuræ essent: Ne forte non sufficiat nobis & vobis, ite potius ad vendentes & emite vobis. Unde stultis defuit oleum, ipsarumque lampades ab omni oleo exinanitæ remanserunt, sapientes autem ejusdem olei tam exiguum habuere quantitatem, ut merito meture potuerint, ne id ipsum quoque illis eveniret. Hoc supposito attende utiufque olei disparitatem & oppositionem ponderate. Oleum virgineum adeo modicum fuit, ut ad implendas ipsarum lampades non sufficeret, ac proinde fatuus vacuæ, aliis verò quasi vacuæ remanserint: Tales sunt terrenæ felicitates & beatitudo mundana; Non enim hæc sufficit ad implendam lampadem nostram, id est, corda nostra, quæ semper remanent vacua. Oleum autem Eliaz superabundavit, & è vasis supereffluxit, adeo ut illius capiendi incapacia fuerint: per quod significare voluit nobis Spiritus Sanctus, oleum cælestis beatitudinis adeo esse superabundans & copiosum: *Mors vestra copiosa est in celis, ut corda nostra nimium sint angusta, quam ut illud capere & continere possint: Nec in cor hominis ascendit.* Elicem quam bene punctum istud Hugo Victorinus tetigit, cum ait: *Habet oleum Deus, habet oleum mundus, ad oleum Dei vasa deficiunt, oleum mundi in vasis deficit. Oleum Dei dulcedo æternorum, oleum mundi delectatio præsentium; illa sufficit, ista deficit.*

17. Anna sanctimæ vitæ mulier & uxor Eleana sterilis exstans, in continua vivebat mentis amaritudine, eò quod nullum e cælo filium imperare pollet: *Dominus conclusoratus vulvam ejus, eratque tam ingens ejus afflictio, ut a planctu nunquam cessaret, neque ad sumendum cibum induci potuerit; Flebat & non capiebat cibum.* Tandem verò Deus pietate atq. ejus miseriam commotus filium ei concedere disposuit, qui vocatus est Samuel, factusque est Propheta eximius & magnus Dei servus. Unde & ipsa debita gratitudinis non immemor maximas divinæ Majestati gratias persolvit, canticum suum componendo quod incipit: *Exultavi cor meum in Domino: Et exultatum est cor meum in Deo meo.* Non dubito quidem lætitiæ & exultationem sanctæ hujus mulieris suam à data sibi filii masculi consolatione habuisse originem; veruntamen lætitia illa de cælo quoque & à Deo ei concessa fuit, ac proinde dicit: *Exultavi cor meum in Domino.* Unde Angelonius ait: *Cor enim non in rebus transitorius exultat, quia potest quis gaudere de carnalibus, non*

gloriatur ex iucunditate terrenarum rerum, sed in Domino. Notandum autem quod septuaginta Interpretes loco *ly exultatum est*, legatur *confortatum est*, qui terminus quidam est active luminis gloriæ conveniens; passive autem intellectui Beatorum, *Quia intellectus Beatorum confortatur per lumen gloriæ.* Unde licet gaudium e fecunditate & filio dato conceptum: ingens fuerit, attamen cum beatitudinæ cœlesti & Beatorum gloriæ comparari nequit. Et tamen oportuit ut Deus prius illius cor confortaret, sicut per lumen gloriæ intellectum Beati confortat ad hoc, ut cor ejus consolationis illius capax esset; nam nisi prius cor ejus confortasset, eò exultatio cordis confortationem anteverteret, præ lætitiæ amplitudine penè defecisset. Nunc igitur argumentum à fortiori faciamus, quod si cor Annæ in capax erat jubili cujusdam adeo vulgaris, qualis erat, qui ex fecunditate & concessio filio nasci poterat, nisi Deus primo illud confortasset: *Confortatum est cor meum;* Quomodo igitur immensitatis gloriæ, quæ copiosa est in cælo capax esse poterit? Unde ad hoc propositum Philo sapienter concludit dicens: *Non enim sicut Deus ad beneficiandum natura propensus est, ita creatura ad capienda beneficia. Illius enim potentia longè superat, at hujus infirmitas impar est eorum magnitudini succumberet que nisi Deus pro cuiusvis portione moderaretur suam gratiam.* Quam igitur manifestè vera apparet S. Pauli apostoli doctrina docentis: *Cor nostrum vas esse nimis angustum, quam ut cælestis felicitatis oleum capere possit. Nec in cor hominis ascendit.*

18. O igitur nos felices, si à divina benignitate nobis permissum fuerit, ad minus drachmam vel sullam, vel radium quendam cælestis beatitudinis participare? Spero autem firmiter adimplendum esse desiderium nostrum, dummodo pro ejus consecutione ex parte nostrâ certemus quod oportet. Veruntamen quid est, quod hoc sine faciendum nobis incumbit? Nunquid id auditis? *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum colorum.* Paupertas igitus spiritus in cælo recreatur. Zepo magus ille Philosophus prius Mercator quidam erat opulentissimus, qui cum omnes divitias & merces suas majoris lucri causam exietas nationes perducendas, mago cuidam navî impulsisset, expansis velis per mare discurrens, in scopulum quendam impiegit, adeo ut naufragium patiens, cunctas merces & divitias suas amitteret, fieretque ex opulentissimo pauperissimus.

ANNO 1777
 IN HOC MENSE
 XVIII 26

Hugo Vic.
 in i. mis
 cell. cap. 5.

1. Reg. 2.
 v. 5.

Ibid. v. 7.

1. Reg. c. 2.

Angeloni
 u. 16 in
 Bibl. B.P.

1. 9. 96.
 11. 1. E.
 Sp. 11.
 11. 7.

Did. de
 Celo in
 E. 11. 11.
 11. 11.
 11. 11.
 11. 11.

Phil. de
 mundi
 11. 11.

Matth. 13

Pa.
 A.
 tri.
 11.
 u.
 M.
 u.
 M.
 u.
 P.
 M.
 u.
 P.
 M.
 u.
 P.

us mendicus; sed fortè illum non nemo desperasse existimabit? Nequaquam, imò fortunæ gratias egit dicens: Bene sibi factum esse, ac proinde se Deæ fortunæ plurimum obligatum esse, eò quod à mercatura se ad Philosophiam avocasset: *Bene factis fortuna, qua me ad Philosophiam vocas.* Longè excellentiorem in nobis effectum paupertas spiritu operatur, nam amittere divitias & spiritu ad minus pauperem esse, est se habilitare non ad studium Philosophiæ, sed ad consecutionem cælestis gloriæ. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum calorum.* Quod si tamen medium istud tibi arduum nimis, nimis & difficile videtur, hoc alio uti poteris, scilicet: *Beati qui persecutionem patiuntur, quoniam ipsorum est regnum calorum.* Meminisse namque debemus cælum fortalium quoddam esse, pro quo possidendo dimicandum nobis & certandum est: *Regnum calorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Referunt historiæ, quod Rege Lusitanæ sine hætedibus mortuo, multi Principes Regnum ejus habere præterderint, singulis sibi jus competere præsumebus. Philippus autem Hispaniarum Rex cum ingenti & numerofo quodam exercitu in Lusitaniam profectus regni illius possessionem cœpit. Postea verò mone-

tas cum hisce effigiebus eudi fecit, nimirum ex una parte representabatur vir quidam, vel miles armatus. in cuius hasta, quam dextra tenebat, corona quædam erat, quæ Lusitanæ Regnum representabat cum hac in Periphiria inscriptione: *Qui vult: Quasi diceret, quisquis ad hanc coronam & Lusitanæ regnum aspirat, ad bellum se præparat: Si quis cupidus est regni, de pugna cogitet.* Et tu cum divitiis male acquisitis, cum vitæ commoditatibus, cum deliciis terrenis regnum cælorum acquirere & beatitudinem æternam possidere temerè præsumis. Nura fortè ad illius beatæ gloriæ possessionem perventurum te credis, per dissolutiones gulæ, per absurditates crapulæ, per luxum mensuram ex omnibus epulis, quas humana desiderare potest ingluviis, lautissimè præparatum? Fames tibi & sitis patienda est, prout fecerunt Apostoli: *Beati qui esuriunt & sitiunt.* Si secus feceris, idem tibi prælagio, quod Leonides Dux Græcorum militibus suis prædixit, nam paulò antequam cum copiis trecentorum armatorum innumerabilem Xerxis aggredere exercitum, lautum illis præparavit convivium dicens: *Prandete hic committiones in inferno cœnaturi.* Vos ipsi historiæ hanc applicate & abite in pace.

Assumpt. sicut: f. 547. co. a.

Apud Corn. à Lap.

SERMO TRIGESIMUS QUINTUS.

IN FESTO

PRÆSENTATIONIS BEATÆ MARIÆ VIRGINIS.

Beatus venter qui te portavit, & ubera qua suxisti.
Lucæ cap. 11.

Paul. Oro- sus in t. 5. Bibl. P.P. d. 4. c. 5. f. 337 col. 2. H. Vius.

IN diversis mundi partibus multi reperiuntur admirandis virtutibus præditi fontes, qui effectus quoque non minus extravagantes parerunt: Horum unus in Lotaringia scaturiebat tempore Benedicti Papæ septimi, qui sanguinis rivus evomebat.

Alius quidam huic non absimilis Genuæ scaturisse legitur sedente Joanne duodecimo. Pariter in Britannia tempore schismatis Clementis cum Gregorio, septimo visi sunt è fontis cujusdam sinu sanguinis scaturigines nasci, Tholosæ quoque alius quidam inventus, qui

Belua. hist. l. 24. c. 66. Bapt. Fulg. l. 1. c. 4. de prod.

LII 2 int.